

NVE ved Jakob Fjellanger
jff@nve.no

Oslo, 24. september 2021

Deres ref.

Vår ref.
P1944/JAL

Ansvarlig advokat:
Jon-Andreas Lange

INNSPILL TIL REVISJON AV VILKÅR FOR GUOLASJOHKA-REGULERINGEN

1. Innledning

Jeg representerer reinbeitedistrikt 37 Skárfvággi.

Det vises til den pågående vilkårsrevisjonen og e-postkorrespondanse med NVE ved Kjetil Greiner Solberg og Jakob Fjellanger angående innspill fra Skárfvággi.

I e-post av 7. september 2021 opplyser Greiner Solberg at det i konsesjonen fra 1968 ikke er satt noen begrensninger for vedlikehold av kraftverket av hensyn til reindriftsinteresser.

Det er ut fra det jeg kan se i vassdragskonsesjonen ikke satt noen som helst begrensninger av hensyn til reindrift. Det er et åpenbart behov for at det i revidert konsesjon tas inn vilkår og bestemmelser som skal sikre at hensynet til reindriften ivaretas.

Nedenfor tas opp enkelte forhold av særlig viktighet for distriktet. Det er behov for å innta bestemmelser om at planlagt vedlikeholdsarbeid skal utføres uten å forstyrre reindriften og utenom de kritiske perioder for reindriften, se punkt 4. Videre må det stilles krav til, og ryddes opp i, hyttebygging fra Troms Kraft uten hjemmel, se punkt 5. Videre må det pålegges plikt til etablering av bom på alle anleggsveier, se punkt 6. det innebærer en endring av gjeldende konsesjon, ettersom det der fremgår at veger mv. som anlegges skal holdes åpne for allmenheten, betingelse nr. 11.

I punkt 2 gis det en oversikt over situasjonen for d 37, som er svært presset grunnet en rekke tiltak. I punkt 3 kommenteres fordelingen av erstatninger til de tre distriktene som ble berørt av utbyggingen.

2. Distriktet er fra før i en svært presset situasjon

Den samlede påvirkning av reindriften i distriktet er svært stor, og kommer fra en lang rekke tiltak og aktiviteter, blant annet:

- Kraftutbyggingen i Goulas
- Bilveier, herunder bilvei helt opp til Goulas
- Forstyrrende trafikk på ATV-veier, barmarksstier og turiststier
- Bebyggelse, inkludert hytter
- 132 kv kraftlinje
- Ny 420 kv kraftlinje (gjennom urørt område, ikke parallellført med gammel linje)
- Sauebeiter
- Fjellovervåkingstasjon med helikopterplattform

Kraftutbyggingen og oppdemningen av Goulas i 1970 førte til tap av de beste kalvingsområdene og at reindriften i distriktet brøt sammen. Da generasjonen før dagens utøvere startet opp i distriktet i 1978, var det således allerede relativt vanskelige driftsforhold.

Fra 2021 planlegger Troms Kraft damrehabilitering i og omkring Goulas. Dette vil gi nye og omfattende forstyrrelser for reindriften.

På toppen av en allerede vanskelig situasjon, har distriktet nylig blitt særdeles kraftig rammet av 420 kv-utbyggingen tvers gjennom distriktets kalvingsland. . Fra Konsekvensutredningen siteres:

"Distriktets sommerbeiteareal er relativt lite og dominert av høye fjell. Kraftledningstraseen går gjennom sentrale områder med oppsamlingsområde og kalvingsland og dette er derfor et av de distriktene som vil kunne bli sterkest påvirket av den planlagte ledningen".

Kraftledningen har ført til økning i ekstraarbeid, blant i form av gjeting mot nabolagdistriktene d 24 og d 36 for å holde reinen i distriktet og unngå sammenblandinger.

I lys av den samlede påvirkningen tåler ikke distriktet ekstra belastninger, enten dette skjer i form av forstyrrende vedlikeholdsarbeid i kritiske faser for reindriften eller økende motorisert ferdsel til en åpen turisthytte i det sentrale reindriftsområdet.

Distriktet foreslår derfor at det i revidert konsesjon tas inn bestemmelser som skal forhindre dette.

3. Revisjonsdokumentets forutsetning om fordelingen av ulempene ved kraftutbyggingen

Det heter i revisjonsdokumentet at «De årlige erstatningene fordeles mellom distriktene etter fordelingen 60, 25, 15% til hhv. Cohkolat, Skárfvággi og Helligskogen rbd. *TKP legger til grunn at denne fordelingsbrøken i grove trekk gjenspeiler de ulemper distriktene måtte erfare på grunn av kraftutbyggingen.*».

Det anføres at dette er klart uriktig. D37 ble hardest rammet av de tre distriktene. Deres kjerneområder gikk tapt og reindriften i distriktet brøt sammen. Effekten av utbyggingen for nabolagdistriktenes faktiske reindrift var langt mindre.

Det er bare D37 som har sperregjerde til Guolašjávri. Distriktet har problemer med sperregjerder som kommer til vannet, når vannstanden er ustabil og det er stor forskjell på laveste og høyeste vannstand så ødelegges gjerdet som er i denne sonen. Dette skaper ekstra arbeid og utgifter, samt fare for at rein går ut av distriktet.

Videre er alle tilleggsdemninger og vanninntak på D37 sitt distrikt, all driftsaktivitet forbundet med disse er til skade for reindriften i D37, ingen andre distrikt merker dette.

Erstatningsfordelingen i skjønnsaken fremstår etter Skárfvággis syn som klart urimelig i lys av hvordan utbyggingen påvirker distriktene. Slik jeg forstår det, åpner ikke vilkårsversjonen for å endre erstatningsfordelingen. Det er imidlertid viktig å være klar over at fordelingen ikke gjenspeiler distriktenes belastning som følge av utbyggingen. Dette taler for at vilkårsrevisjonen prioriterer å avhjelpe de ulemper som påpekes nedenfor.

Det bes om at det uttrykkelig fremgår av innstillingen at distriktet bestrider TKPs uttalelse om en rimelig fordeling av erstatningene, og anser denne som klart uriktig.

4. Det må følge av revidert konsesjon at alt arbeid skal utføres uten vesentlig skade eller ulempe for reindriften

Det har vært flere eksempler på at TK/TKP legger planlagt vedlikehold til de kritiske perioder som er særskilt vernet, og det har skapt unødige konflikter og ulemper for distriktet.

Det følger av reindriftsloven av 2007 §§ 63 og 65 at enhver har plikt til å vise hensyn og opptre med varsomhet slik at reinen ikke unødig uroes eller skremmes under beiting, flytting mv. Særlig hensyn skal vises i forbindelse med reinens brunsttid, kalving, merking, skilling og slakting. Grunneier eller bruksberettiget må ikke utnytte sin eiendom i reinbeiteområde på en slik måte at det er til vesentlig skade eller ulempe for reindriftsutøvelse i samsvar med denne lov.

Det er behov for at det i revidert konsesjon understrekes at Troms Kraft (TK) og Troms Kraft Produksjon (TKP) er underlagt de forpliktelser som følger av reindriftsloven.

Det bør uttrykkelig fastsettes at planlagt vedlikehold må legges utenfor reindriftenes kritiske perioder, det vil si reinens brunsttid, kalving, merking, skilling og slakting.

5. Ulovlig oppførte hytter

TK/TKP har oppført to hytter nord for Ørnedalen uten tillatelse.

Distriktet tok opp flere forhold omkring hyttene i brev til TKP av 28. mai i år. TKP ved Jostein Jerkø besvarte brevet ved e-post av 3. juni til distriktets leder Ole Ante Utsi. Det fremgår blant annet at opprinnelig hytte, som brant ned i 2019, ikke hadde noen skriftlig godkjenning, men at TKP likevel ikke er i tvil om at den var lovlig oppført. Fra TKPs epost av 3. juni siteres: «Opprinnelig hytte har ingen skriftlig godkjenning; det var ikke så presist med slikt på byggetidspunktet, men vi har ingen tvil om at opprinnelig hytte har vært lovlig».

Hva som er grunnlaget for lovligheten, opplyses ikke.

Opprinnelig hytte skulle være driftshytte for TKP, men det forklares at den ble brukt av lokale turfolk fordi den var ulåst. TKP har forsøkt å stenge hytta, men da har folk bare brutt seg inn. TKP konkluderte derfor med at det beste var å holde hytta ulåst for å unngå ulemper med innbrudd.

Videre fremgår det at TKP i 2019 oppførte to hytter som erstatning for den gamle, uten å søke om dette. Den store hytta skal være driftshytte for TKP, men låst. Den andre hytta skal være en åpen hytte for turfolk.

TKP skriver at hytta ikke er innredet for overnatting, men bilder viser at hytta inneholder en køyeseng, i tillegg til stoler, bord og kjøkkendel.

Bilag 1 Bilder av hyttene og interiør i åpen hytte

Oppføringen av hyttene skjedde til tross for distriktets brev til Troms Kraft av 23. august 2019 der man redegjorde for skadevirkningen på reindriften av motorisert ferdsel til den åpne hytta. Fra brevet siteres:

«Rbd 37 Skarfvaggi er blitt opplyst om at det skal settes opp en ny hytte nord for Ørnedalen i Kåfjord hvor tidligere hytte sto. Hytta som sto der tidligere og brant ned var åpen for alle og tiltrakk seg dermed mye menneskelig aktivitet dit utenom Troms Kraft egne folk.

Området rundt Ørnedalen utgjør Rbd 37 Skarfvaggi sine viktigste beiteområder for rein, dette er kjernen i kalvingslandet og også sommerbeitet i sin helhet for Reinbeitedistriktet. Beitebruken av området er sårbart for forstyrrelser av menneskelig aktivitet med hunder og kjøretøy.

Det har vist seg i årenes løp at det forekommer mye ulovlig motorisert ferdsel etter anleggsveien til Ørnedalen og Borsu, mye av kjøringen har hatt Ørnedalshytta til Troms Kraft som mål siden det har vært en åpen hytte.

Nå har Statnett bygd 420 kv linje som går på oversiden/nordsiden av hytteplassen, dermed ødelegger kraftlinja for reinbeitet lenger oppe, og hvis Troms Kraft bygger hytte lenger ned mot Ørnedalen vil dette til sammen ha store skadevirkende konsekvenser for reinbeitet i dette området.

Rbd 37 Skarfvaggi er sterkt imot at det bygges en hytte i dette området da det har vist seg at en åpen hytte der er til stor skade for reindriften i Rbd 37 Skarfvaggi.

Opprinnelig hytte var slik jeg forstår det kun ment for arbeidere ifbm arbeidsoppdrag for Troms Kraft

Det kreves derfor at Troms Kraft ikke setter opp hytte på den aktuelle plassen, alternativt at den er låst og kun tilgjengelig for Troms Krafts ansatte i forbindelse med arbeid».

Jeg forstår det slik at det hevdes at brevet, som var stilet til Troms Kraft, ikke ble mottatt av Troms Kraft Produksjon før ett år senere, grunnet interne kommunikasjonsproblemer. Da var hyttene i mellomtiden oppført. Det fremgår som uklart om TKP hadde handlet annerledes dersom brevet var mottatt før bygging.

Det fremstår som klart at oppføringene av de to hyttene har skjedd uten at det forelå tillatelse, verken etter konsesjonen eller etter plan- og bygningsloven.

Hyttebygging er underlagt søknadsplikt etter plan- og bygningsloven § 20-2, jf. § 20-1. Oppføring kan ikke skje uten at det på forhånd er sendt søknad til kommunen og det deretter gitt tillatelse og eventuell dispensasjon. TKP opplyser at det ikke er søkt kommunen om oppføring av hyttene og det foreligger derfor ikke den påkrevde tillatelse. Hyttene er etter dette ulovlig oppført.

Den nye hytta m/tilleggsbygget (ekstrahytte, utetoalett) har fått en litt endret plassering i forhold til den gamle hytta, slik at den nå sammen med 420kv-linjen skaper en barriere for en viktig trekklei. Det er spesielt viktig at tilleggshytta, som er åpen for allmenheten, fjernes så raskt som mulig. Det er åpenbart at TKP ikke har noe som helst rett til å oppføre en ekstra hytte beregnet for allmennhetens bruk, midt i kalvingsland, trekklei og sommerbeite.

I revidert konsesjon bør det uttrykkelig sies at konsesjonen ikke gir rett til oppføring av hytter.

Det bør uttrykkelig sies at de to hyttene nord for Ørnedalen ikke er oppført i henhold til gjeldende konsesjon. Spesielt klart er dette for ekstrahytta, som konsesjonsmyndigheten uttrykkelig bør kreve fjernet.

6. Bom på anleggsveier

Reinbeitedistriktet har i lang tid forsøkt å begrense skadevirkningene av den motoriserte ferdselen ved å få TKP til å etablere en bom på *anleggsveien til Ørnedalen og Borsu*. Dette fordi mangel på bom fører til mye motorisert ferdsel på veien, ofte med den åpne hytta til TKP som mål. Jeg viser blant annet til min e-post av 13. august i år til TKP ved Jerkø i epost av 3. juni der det vises til partenes enighet om at det må etableres bom. Det bes om at TKP prioriterer saken og får bommen på plass før 10 sept da rypejakta starter og distriktet har begynt innsamling av rein til merking. E-posten er foreløpig ubesvart. Troms Kraft ved Jerkø svarte 23. august følgende:

«Beklager, vi har ikke budsjettert for slik bom i år og har heller ikke kapasitet til å forsere dette».

Dette tydet på at Troms Kraft ikke ønsket å bidra til å begrense skadevirkningene av de ulovlig oppførte hyttene. Nylig har Troms Kraft likevel etablert bom på anleggsveien.

Det er også behov for bom på *hovedanleggsveien som går opp til hoveddemningen*. Denne veien går tvers igjennom distriktets beitehage/arbeidsgjerde. Når det er rein i gjerdet, må trafikk på veien unngås. Til tross for at distriktet setter opp plakat på porten er det hvert år noen som ikke respekterer dette. Distriktet trenger derfor hjelp til å stenge veien mens det er rein i gjerdet.

Det er etter dette behov for at det etableres bom også på hovedanleggsveien.

Det bes om at det i revidert konsesjon pålegges TK/TKP å etablere og holde i orden bom på anleggsveien til Ørnedalen og Borsu, samt på hovedanleggsveien som går opp til hoveddemningen.

Betingelse nr. 11 til gjeldende vassdragskonsesjon, som sier at veger mv. som anlegges, skal holdes åpne for allmenheten, må fjernes.

Med vennlig hilsen
Dalan advokatfirma DA

Jon-Andreas Lange
Partner | Advokat
Lange@dalan.no